

מסורת הש"ס

א) טוטה 3. חולין ג: טהרות פ"ג מ"ב: ט) נצי"מ חולין ג: ד"ה האוכל, א) זנ"ל ג' לוגין מים וכו' כן גי' ה"ל"ש בקוף מ"ס זבין ועי' מו"קט שם וכן היא גירס' מוס' בנטיקן טו. ד"ה והבא כו' ע"ש וכן משמע גירסת מוס' לעיל יג: ד"ה וטהור ובי"ג מוס' בי"ב טו. בד"ה מכללן, ד) מקוואות פ"ג [מ"ד] גיטיקן טו, ט) מגילה ג: ע"ש מסכת סופרים פ"ג [והלכה טו], א) [דף ג: ג:], ו) [והקדא טו], ט) [בס"א:] ומתאם לאוכליה, ט) רש"י, ו) מכלן שיד' לע"כ, ט) ס"א הא גזרו פסוק לנשלה מנע התרומה, רש"י, ט) ר"מ מ"ז, א) אכל לננוע כנ"ל, ט) [ועי' מוס' מנינה כ: ד"ה נתקן וכו'], ח) כריס כנ"ל, ט) [פ"ג מ"ה],

גליון הש"ס

תוס' ר"ה תנא אף הדיים וכו' וי"ל היינו דוקא לקדש וכו'. ע"י פסחים יט ע"א מוס' ד"ה שאין טומאת ידים: ד"ה תוס' ד"ה האוחז ב"ת וכו'. שפמטאין את הדיים ע"י מגילה ז ע"א כרש"י ד"ה אינה מטמאה ועי' מוס' טוטה ח ע"א ד"ה לא על הלח בכוה"ד:

מוסף רש"י

ר"א אמר כו' ראש אוכל שני. נעשה גופו שני להיות מנעו גשמי, והראובל אוכל שלישי שלישי. ולקמיא מפרש טעמא דר"ה דעשו אוכל כמחלל, ודוקא שאוכל חלו פרס, שזו שיעור אוכלין טומאה לפסול את הגויה, וכן שני צילם כדלמך בענינים (פס:) אכל בנשיא לא מנמא אוכל אדם, שאין אדם וכלם מיטמאין אלא מחל הטומאה (וחזין ג: ובעי"ז טוטה ז, ט) והושע אמרו ר' שני. מחלל ראשון לא עבד ליה ראשון אלא שני, שאין האוכל מותר כמחלל, אכל מחלל שני עשה אותו שני (טוטה טו), שני לקדש ועבד שלישי ורביעי, ואין שני לתרומה. דלוי ננו בתרומה לא פסל לה, אכל מחלל תרומה אסור, דשליש מחלל היו לאסר בגבילה דלע"ג דלמך ר' יהושע אין אוכל נעשה כמחלל, הני מילי באוכל אוכל ראשון דלא היו ראשון למנעו שני, אכל לאומקרי בגבילה מודה דלשני עבד האוכל שלישי (וחזין טו), שנעשו על טהרת התרומה. שנעליהם הני ורגיל בתרומה וקילב ענין לרגיל חולין עלו בטהרת תרומה, כדי שיהא רגיל לתרומותיו בטהרה וזקוקה להן (טוטה טו), הארוזת ס"ת עירום. בלא מטפתא קבי ס"ת (מגילה זכב),

תוס' ישנים

א) ה"מ למימר דה"ה משקין דמיימרי טמו: ב) וריב"א מפרש דפסול גויה היינו גזירה דהבא ולא גזרו אכילה לפי שאין אדם צמא לשמות עד שיכלל חיי פרס ומשקין טמאים שריק רביעית משום דמלאורי לא מנמיא לחמים אלא ברביעית ח כסיר"ט :

לא מטמו. את התרומה להיות שניה והיא תחזור ותפסול אחרים: **האוכל אוכל ראשון**. נעשה גופו ראשון ומטמא את התרומה להיות שנייה והיא תחזור ותפסול שלישי: שני. פוסל ואינו מטמא: **שלישי**. אינו פוסל תרומה במגעו אבל הקדשים פוסל ובפ"ג דשחיטת

חולין^[1] מפרש טעמא דתרוויחו: ר'

יהושע אומר האוכל אוכל ראשון. היו שני וכן האוכל אוכל שני היו שני. והתם מפרש טעמא מלינו שהשני עושה שני ע"י משקין דמשקין אפי' הן שניים נעשין מחלה ועושין מגען שני ואף כאן החמיירו בשני לעשות האוכל כיוצא בו: **שלישי שני לקדש**. האוכל אוכל שלישי עושה גופו שני לקדש. והתם מפרש טעמא דהאי אוכל שלישי חולין שנעשו על טהרת תרומה הוא וטהרתן טומאה היא אכל הקדש הלכן שמירה דידה לאו שמירה היא לענין קודש ומיישינן באוכל שלישי דידה דילמא ראשון הוא והאוכלו שני: **בחולין שנעשו על טהרת תרומה**. כלומר באזין חולין אתה מונא אוכל שלישי בחולין שנעשו על טהרת תרומה דליו חולין גרידא לא משכחת דכו שלישי: **מאי טעמא גזור**. באדם האוכל שיהא טמא: **ופסיל לאו**. והתורה הזהירה על התרומה לשמרה

בטהרה דכתיב (במדבר יח) את משמרת תרומתי לפיכך גזרו באוכל אוכלין טמאין שלא יהא רגיל אכל תרומה: **הא שכיחא**. שאדם שומה עס אכילתו: **והא לא שכיחא**. שיהא אוכל עס שתייתו: ה"ג היו טונלין **במי מערה סרוחיס מנוסני**. שש בה מ' סאה מי גשמים שהם כשרים לכל טמא חוץ מזה לבדו דכתיב ביה מים חיים^ט: והיו טונלין עליהן. על גופן מים שאזינן להעביר סרחון התמקוה: **התמילו**. הטונלין ועשו השאזינן קבע לפיכך גזרו על השאזינן שומאה לטמא אדם אחר טבילתו אכל אין טממא שזס אוכל ומשקה אלא אם כן נטמאו בשקן: **לא אלו**. דמקוה לבדה מטהרין אלא אלו ואלו מטהרין דמתוך שהורגלו הכל בך לא היו יודעין שלהעביר הוזהמא היו השאזינן באזין אלא לטהר: **מאי נפקא לן מינה**. כיון שכולן טונלין תחלה במקוה מאי איכפת לרבנן אם עשאוה הטונלין קבע אחר טבילה: **אלא אלו מטהרין**. ומיישינן דילמא אחי לבטולי תורת מקוה וטונלין בשאזינן והמורה אמרה אף מעיין ובור מקוה מים וגו' (ויקרא יא): **מ"ע**. הא לאו לאחר טבילה הוה: **אי לאו**. דגזור אף על הטבור לא קיימא גזירה הבא אחר טבילה דלמרי מ"ש האי מהאי: **לידי פסידא**. עבזרים מליין אכל אוכלין ומפסידים את הספר. אבל בחולין לא הוצרכו לגזור דבלאו הכי נמי לא היו נותנין חול אכל קדש: **עסקניות הן**. ונוגעין בבשרו ובמקום טנופת וגנאי לתרומה בך ומנמא לאוכלין^י כשנוגע בה צידים מסואצות. ורבותינו מפרשים חיישינן שמא נגעו

ט) [ידיון] בטומאה ט) [ונטמאן] וקשיא לי אם כן יתחש שמא נגע באב הטומאה ונמנא ראשון ויטמאנה ועוד מאי שגא ידים לחודייהו בכל גופו נגזור לפסול תרומה שמא נגעו ידיו בטומאה ונטמא כל גופו ועוד לא חסגי להו בנטיילה אלא בטבילה: **ספר טורה ערום**. אלא על ידי מטפתא: **אילוימא הא**. דקתם ידים גזור כרישא: **ה"א חו למא לי**. הך מי נפקא מכלל סתם ידים: **י' אלא הא גזור כרישא**. דקתם ידים לא גזרו ^ט(סמוך) לנטילתן מגע לתרומה: ובל

אף הדיים הבאות מחמת ספר. מדקתני אף משמע דעל הספר לא לבסוף גזרו כדלמך לקמן א"כ ידים הבאות מחמת ספר בו ציוס גזרו דהא צין גזירה דספר לגזירה דסתם ידים וא"כ הוה טפי מ"ח דכר ואם נאמר דעל הידים הבאות מחמת ספר לא באותו פרק גזרו אלא מקודם לכן הוה אחי שפיר אף לשון אף לא משמע כן ועוד לא יתכן שגזרו על הידים^{יב} ועדיין ספר עצמו לא היה פוסל את התרומה^{יג}:

האוחז ספר תורה עירום. קתא משמע דלאו דווקא ספר תורה דהא כל כתבי הקדש מנן במסכת ידים^{יד} * שנטמאין את הידים^{טו}: **בלא אותה מצוה**. ^{טז}אם אוחזו ללמוד בו אין לו שכר של אותו לימוד ואם בשציל לגוללו אינו מקבל שכר על הגלילה:

יציאות השבת פרק ראשון שבת

יד.

רבי יהושע אומר האובל אובל ראשון ושני שני. בפ"ג דחולין (דף ג: ושס) מפרש טעמא משום דמלינו שני עושה שני על ידי משקין וא"ת מאי נריך התם להאי טעמא נימא דלהכי שני עושה שני כדמפרש בסמוך בגמרא משום דזימנין דאכל אוכלין טמאין ושדי

משקין דתרומה כו' וי"ל משום גזירה דתרומה אין לנו לעשות אוכל שני שני אם לא שמלינו מה^א משום דמינ^ב לחובא ואיטולול: **זמנין דאביא אובלין במאין בו'**. אומר ר"מ דפסול גוייה המזכרת בכל מקום דלמרי^ג (בעירובין פ"ח דף פג: ושס) ואחי חזיה לפסול את הגויה דהיינו שיעור שני צילם ולמ"ד צילה ומחלה לאו היינו גזירה דהכל דמהך טעמא דהכל אפילו כציצה פסול: אלא פסול גויה גזירה קדמוניות היתה וגזרו שלא יהיו צאים לטעות ולומר כמו שמותר לאכול תרומה אחר אוכלים טמאין אע"פ שנוגע התרומה באוכלין טמאין שצמעיז כך מותר להגיע תרומה לאוכלין טמאין מנחוך ולכן גזרו דהאוכל אוכלין טמאים כחיי פרס שיהא גופו נפסל מלאכול בתרומה אצל ^טע"י מגע לא גזרו ודוקא כחיי פרס אצל כציצה ליכא למטעי דשגשאר ^יצין השניים ונחסר קודם שיגיע למעיו וכיון דלפקי מכציצה אוקמי אחיי פרס^י אצל גזירה דהכל גזרו שיפסול אף למגע ואף כציצה משום טעמא דמפרש ^{יב}דמע דגזירה קדמוניות היתה דזימנא בפ' בתרא (דף פ: ושס) ס"ד למימר דפסול גויה דלורייתא וצ"ח דכר היו כולם בקיאים וצ"ח היו טועים לומר דהא דלורייתא דא"כ חסר להו:

ושקרי^א משקין דתרומה ושדי כפומיה ופסי^ב הו.

ואע"ג דמשקים תחלה הוו כדלמך (פרק פ"ח משנה ו) כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה^ג הכא דקאמר ופסיל להו משום דלכתי קודם י"ח דכר לאו גזרו להיות משקין תחלה כמו שאפרש:

תנא אף הדיים הבאות מחמת ספר. והא דלא מיימי ממני^ד

דמסכת ידים (פ"ג מ"ה) כל כתבי הקדש שנטמאין את הידים משום דמלינו למימר דה"מ לקדש^ה לכי מיימי כרייתא דקתני בתורה וא"ת ומאי כרייא ידים הבאות מחמת ספר משום דר' פרק אפילו מחמת כל פסולי תרומה נמי את הידים להיות שניות וי"ל דהיינו דווקא לקדש דומיא דיד דמטמא את חזרתה שאינו אלא לקדש כדמוכח בחגיגה (דף כד: וש"צ דחולין דף ג: ושס) דקאמר מלינו שני עושה שני על ידי משקין היו מלי נמי למימר דמלינו דע"י ספר שני עושה שני ושמא כשראה שלא קבל רבי אליעזר תשובתו במשקין חזר והשיב לו מכתבי הקדש^ו:

תנא אף הדיים בו'. וא"ת הא דתנן (ידים פ"ג מ"ב) הדי מטמא חבירתה ד"ר יהושע אמרו לו כו' א"ל מלינו כתבי קודש כו' א"ל אין דנין דכרי סופרים מד"ת ולא מד"ס ע"ש והשמא היכי מיימי ראיה מכתבי קודש שהן שני ומטמאות ידים אף לתרומה ליד דלא מטמא חבירתה רק לקודש^ז וי"ל דאינו חושש רק להשיב על סברתם שאמרו דאין שני עושה שני ועוד נראה לפרש דההיא דכתבי קודש היינו דוקא לקודש ולא היינו גזירה דהכל דידים הבאות מחמת ספר דר' פרנק ומה שמקשה ודי לית להו לרבנן האוכל אוכל שני שני כיון דאין דנין דכרי סופרים מד"ת ולא מד"ס נראה היכא דאיכא טעמא אחי להו לרבנן שני עושה שני ^חגזירה הבאות מחמת ספר משום דר' פרנק והאוכל אוכל שני כדמפרש כאן זימנין דאכל אוכלין טמאים ושדי משקין דתרומה לפומיה (מ"י):

גזרו תחלה ואח"כ על הידים הבאות מחמת ספר וכיון דקתם ידים לבסוף גזרו כדלמך לקמן א"כ ידים הבאות מחמת ספר לא באותו פרק גזרו אלא מקודם לכן הוה אחי שפיר אף לשון אף לא משמע כן ועוד לא יתכן שגזרו על הידים^י ועדיין ספר עצמו לא היה פוסל את התרומה^{יג}:

האוחז ספר תורה עירום. קתא משמע דלאו דווקא ספר תורה דהא כל כתבי הקדש מנן במסכת ידים^{יד} * שנטמאין את הידים^{טו}: **בלא אותה מצוה**. ^{טז}אם אוחזו ללמוד בו אין לו שכר של אותו לימוד ואם בשציל לגוללו אינו מקבל שכר על הגלילה:

כיון

עין משפט

נר מצוה

קח א ב מ"י פ"ח מהל' שאר אבות העומאות הלכה י:

ק ג ג מ"י שם פ"ט הלכה א:

ק ד שם הלכה ה:

קח ה ו מ"י שם ופ"ח הלכה ח:

קז א מ"י פ"י מהלכ' ס"ח הלכה ו טור וש"ע אר"ם סימן קמו סעיף א וטור ש"ע י"ד סימן רפב סעיף ד:

מוסף תוספות

א. במקום אחר. מוס' ה"ל"ש. ב. מילתא דרבנן. מוס' ה"ל"ש. ג. שיש כאן שיעור לטמא את המשקין. מוס' ה"ל"ש. ד. לפי. מוס' ה"ל"ש. ה. מן האוכל. מוס' ה"ל"ש. ו. אבל משקין נכנסין כולן לתוך מעין ולכן לא אפקוה מרביעית. מוס' ה"ל"ש. ז. ועוד. מוס' יומא פ: ח. ומרברכן הוא דגזור בסבשה. יומא פ: ט. בפ"ק דפסחים (יד). מוס' ה"ל"ש. י. [וא"צ] לשון פסול לא אחי שפיר דהוי ליה למיבר ובטמא להו, [י"ל]. מוס' ה"ל"ש. יא. אבל לתרומה לא. מוס' ה"ל"ש. יב. הא איהו מודה דכתיב הקדש מיירי אף לתרומה וההיא דכל הפוסל את התרומה דוקא לקודש. מוס' מגיעה כד: יג. והבאות מחמת ספר. מוס' ה"ל"ש. יד. הילכך נראה דבין ספר וידיים נגזרה והא דלא חשיבי להו בהדי י"ח דבר משום דבי"ח דבר נתלקו אבל בדיים הבאות מחמת ספר לא נתלקושושם דאיכא דתרי ידים עסקניות וגם דר' פרנק. מוס' ה"ל"ש. טו. והבאות ידים הבאה מחמת ספר משום דר' לאו דוקא בס"ת פ' כרין. י"ט מצות אצויה, וקשה מאי רבובא פשיטא שאין לו שכר כיון שלא עשה המצוה כחוקן, לכך פירש ריב"א בלא אותה מצוה שעשה באותה שעה. מוס' מגילה ג:.

רבינו הגנאל

אליבא דר' יהושע, האוכל אותה שני הוא ופסול את התרומה, דתנן מטהרות פרק ב' ר' יהושע אומר האוכל אוכל ראשון ואוכל שני. שני. והשותה ואוכל מים אילו כולם פוסלין גופו של אדם, כדתנן במעילה פרק ד' כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה בכחצי פרס, פירוש אוכלין בטמאים, וכל המשקים, פירוש הטמאין מצטרפין לפסול את הגויה ברביעית. [וחבא ראשו ורובו במים שאובין, פוסלו בתרומה כהטור שיטאווהו לא עמדה בטמא שלא טהורוהו, גזרו על הספר, מפני שהיו מצטערי אוכלין של תרומה בני הספרים, והיו העכברים באין על האוכלין ומפסידין הספרים. ידים מפני שהן עסקניות, חיישינן דילמא נגעו בטומאה הלכך גזרו בהו טומאה.

עין משפט
גזר מצוה

ק"א מ"י פ"י מהלכות אבות הטומאות הלכה א':
ק"א ב מ"י פ"ח ש"ח הלכה י':
ק"ב ג מ"י פ"ז ט"ז הלכה י':
ק"ג ד מ"י פ"ח ש"ח הלכה י':
ק"ד ד מ"י פ"ח ש"ח הלכה י':
ח:

מוסף רש"י

דכי ירוק הוב בטהור. ונגע זו או נשא, שהרוק מנטמא במשא (ויקרא טו ח). מה שביד טהור טמאתי לך. אם רק כמה שזר טהור, דהוא ליה טהור נשאל את הרוק (וזה הוה). בשעה שתיקן שלמה ערובין. ערובי תלדות וגור שלא להוליא מרשות הידור לרשות הידור תנאי, לעשות סיג והתקנה לאסור מורה שלא יבא להסיר מרשות הידים לרשות הידור, והינו דמתי (קהל יב) ואין וחקר תיקון משלים, שעשה אונים לתורה כאלוני בלי שאלותיו אלונו גם (שורבין כח). ונטילת ידיים. לעשות סיג להטות (שם). חכם בני. החכם בני, ושמחה לבי. ומה לא בני ממח קן (משלי כו יא).

מוסף תוספות

א. אפי"ג דפולגתא היא בפסחים (טז:) טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא או דרבנן, איכא למימר דהכא. רשנ"א. ב. טומאת. מוס' הלא"ש. ג. ונקיט לה בדרך הניחא למאן דאמר דרבנן אלא למאן דאמר דאורייתא מצי איכא למימר, כהנהו ברהב"ה מקומות בתלמוד. רשנ"א. ד. משקין הבאין מחמת שרץ. מוס' הלא"ש. ה. מוס' דאורייתא. מוס' הלא"ש. ו. והני קל דהווי דטטמו והני דיו דהווי שניים, דבהי"ג אמרין כביצי הרצל (ב"ק כה:). מוס' פסחים יח: א. דלא שייך דיו כי האי גונא כיון. מוס' הלא"ש. ז. מביא דיענא. מוס' הלא"ש. ח. והווי אובליין שנגעו במשקין שניים. מוס' הלא"ש. ט. והווי ניחא ליה טפי לאוקמה בהכי משום דדומיא דהרדי מתיי להו וכי וכי היכי דהרוקי אובליין שנטמא במשקין הבאים מחמת ידים הכי גמי כלים. שטח להר"ן. י. ואתו תלמידיהו גזור בכל הידים, משום. מוס' הלא"ש. יא. ומשני התם. מוס' הלא"ש. יב. בתוספתא. מוס' הלא"ש. יג. נמי מהרש"א. יג. גם. מוס' הלא"ש. יד. עם תלמידיהם. מוס' הלא"ש. טו. והויה קשה להם לישראל כיום שנעשה בו העגל. מוס' הלא"ש. טז. נמנו ורבו בית שמאי על ביה"ו רבי גזור בו כיום והויה קשה להם לישראל כיום שעשה בו את העגל. מוס' הלא"ש. יז. דןןשם שהויה הלא עניו וכפוף לפני שמאי כך היו תלמידיו בעלי ענוה וכפופים לפני תלמידי שמאי והויה קשה להם לישראל. מוס' הלא"ש. ועיי' מהרש"א ומהר"ם.

יד:

כיון דהך גזור ברישא הא תו למה ל"י. ואם תאמר והא נפקא מינה לנוגע בספר מיד אחר נטילה ולא הסית דעתו ואפילו הכי ידיו טמאות משום דרבי פרק יש לומר דמשום הא לא היו גוזרין דמילתא דלא שכיחא היא שיגע בספר מיד אחר נטילה ומיהו השתא דגזור ידים מחמת ספר דרישא אפילו נוגע סמוך לנטילה גזרו עליה שלא חלקו:

סמי מכאן מבוז' יום. לא מן המשנה אלא דלא היו ממניין י"ח דבר: **משקין הבאים** מחמת שרץ. דאורייתא וינהי"א ב' לרבי עקיבא פריך דאית ליה דפרק קמא דפסחים (ד' ד'): ^אמשקין לטמא אחרים דאורייתא^א: **דבתיב** וב' משקה אשר ישתה. האי קרא במשקין הבאין מחמת כלי איירי ומשקין הבאין מחמת סרץ אחי' בקי'ו מינה ואם תאמר ומאי פריך דאורייתא נינהו נימא דיו לצא דהתקנה לאסור מורה שלא מן הדין להיות כגדוין ולא ליהוי' אלא שני במשקין הבאין מחמת כלי ואובליין הנוגעין בהן לא פסלי תרומה^א וי"ל דאין דבר הנוגע בשרץ שלא יהא ראשון ובפ"ק דפסחים^ט (ג"ג שם) הארכתי יותר: **אלא** במשקין הבאין מחמת ידים. וא"ת ומה הולרכו לגזירה זו דכיון דגזרו ידיים פוסלות את התרומה א"כ' משקין שנגעו בהן היו תחלה דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה^א וי"ל דהאובלים שנטמאו במשקין היינו גזירה דכל הפוסל את התרומה ועד השתא לא נגזרה והא דקאמר במשקין הבאים מחמת ידים ה"ה מחמת כל פוסלי תרומה והא דקמסדר ר' יהושע לרבי אליעזר (חולין פ"ג דף לה.) מלינו שהשני עושה שני ע"י משקין ואע"ג דאכתי לא נגזרה מ"מ היה דעתן לגזור מיד: **אלא** במשקין הבאים מחמת שרץ. אומר ר"י דה"ה דהוה מלי למנקט משקין הבאים מחמת ידים שגם הם מטמאים כלי לפסול תרומה כדאמר בצרכות בפרק אלו דברים (דף גז.) ב"ש אומרים נוטלים לידים ואחר כך מוחזים את הכוס שאם מוחזים תחלה יטמאו משקין שאחורי

הכוס מחמת ידים ויחזרו ויטמאו את הכוס^ט אלא נקט משקים הבאים מחמת שרץ לאשמעינן דאפילו הכן לא היו אלא מדרבנן: **שמאי** והל"ץ גזור. לא בעי לשנויי דשמאי והלל גזור צידים הבאות מחמת ספר ולא צתתם ידיס' דגזורו טומאה על הידים סתמא קמני דשמע כל סתם ידים: **ואי"ל** שמאי והל"ץ לא נחלקו **אלא** בג' דברים **בבבד**. ואם תאמר לימא דבג' דברים נחלקו ועמדו במחלוקתם ובשאר י"ח דברים נחלקו ונלמחר השווו דממשני לקמן כי פריך והא איכא בוצר לגת כו' י"ל הא שתיק ליה הלל לשמאי להכי לא מני לה בבדי ג' דברים וי"ל דלא דמי להתם דבהבוצר לגת שתיק ליה הלל לשמאי והויה לו מיד באותו מעמד להכי לא חשיב אצל הכא דכל היום נחלקו ולא הושוו עד למחר לא הוה ליה למימר לא נחלקו ואע"ג דקל"ת משמע^א שזיו ^אשמאי והלל ענמן ^בציוס שגזרו י"ח דבר דהא כי היכי דקמני (דף יח.) גבי בוצר לגת אותו היום היה הלל כפוף ויושב לפני שמאי כו' ^{טו} (ס' וה"ג קמני בתוספתא דבבב"ש גבי י"ח דברים^{טו} מ"מ כריך לומר דשני מעשים הוו"ל: אלא

האשה שנפלו (דף פג:): וגור **טומאה על כלי מסכות**. לקמן [טז:] מפרש: **שמאי וסיעתו** כו'. והם ענמן היו עם תלמידיהם במחלוקת של י"ח דבר: **וצי"ח דבר נחלקו**. כלומר אותם י"ח שגזרו במחלוקת היו אלא שנמנו ונמלאו ב"ש רבים: **שלשה מקומום**. לקמן [טז.] מפרש: **לפלוס**. תרומה על מגען לא אובליין ולא שורפין: **לשריפה**. שיהיו שורפין תרומה עליהן: **שלמה גזר**. דכתיב (קהלת יב) ואין וחקר שעשה אונים לתורה כלומר סיג והרחקה ככפיה זו שנוטלין אותה באונים ואין נוגעין בה: **עירובין**. אונים להוצאת שבת שאסור להוליא מרשותו לרשות חצירו ואע"פ ששניהם רה"י:

יציאות השבת פרק ראשון שבת

וצא השמש וטהר. ומקמי הכא לא. ואוקמינן להאי קרא בתרומה ציצמות בפי' הערל (ד' עד:) ואפי' לנגיעה אשכחן קרא התם^א כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם בזמם^ב וגו'^א והאי נגיעה היא ובעינן הערב שמש אלמא פסיל בנגיעה דאי לא פסיל למאי קרי ליה וטהר השתא

מכלל דמעיקרא לא היו טהור גמור והאי כלי לאו בר אכילה הוא ומיהו טמוי לא מטמינן דהא לאו טמא איקרי: **סמי מכאן**. הסר מכאן: **מחמם שרץ**. שנטמאו בשרץ: **דאורייתא** היא. שהמשקין ראשון והאוכל שני ופוסל תרומה להיות שלישי: **דכתיב וכל משקה וגו'.** ואע"ג דהאי במשקין הבאין מחמת אויר כלי חרס כתיב דהא כתיב לעיל מיניה כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל כלומר אם יש בתוכו אובליין או משקין והני שניים נינהו שהכלי היה ראשון והם שניים ואוכל הנוגע בהן אינו פוסל את התרומה^ח (א"ה) הא גמרינן משקין הבאין מחמת שרץ מנייהו בקי' צפ"ק דפסחים (דף יח:): וכיון דמקבלי טומאה מדאורייתא ממילא עבדי לאוכל שני דהכי גמרינן סדר טומאה התם דמשקה מטמא אוכל ואוכל משקה דלא משכחת רביעי בקדש אלא בבדי דהא אין טומאה עושה כיוצא בה לא להיות אוכל מטמא אוכל ולא משקה מטמא משקה ולא אוכל ומשקה מטמאין כלים דאין כלי מיטמא אלא בצד הטומאה: **מחמם ידים**. לפני נטילה דגזור רבנן צידים וכן בשאר כל פוסלי תרומה השנוין לטמא משקין להיות תחלה: **גזירה משום משקין הבאים מחמת שרץ**. דאשכחן בהן שרץ לראשונים דאורייתא. והא דגזור בכל טומאת משקין להיות תחלה ולא גזור נמי באובליין גזירה משום אוכל הבא מחמת שרץ היינו טעמא דאחמור רבנן במשקין משום דעלולין לקבל טומאה שאינן צריכין תיקון הכשר להביאן ליד טומאה^ה אצל אובליין צריכין תיקון נמינת שצט"ס לשון תיקון: **משקה כוזב**. היוצא ממנו רוקו וחזו ומימי רגליו: **וכי ירוק**

הזז וגו'. וכבס בגדיו אלמא אב הטומאה הוא לטמא אדם וצגדים דהיינו כלים. ושאר משקין היוצאין ממנו גמרינן מרוק^א מה רוק מתאסף תחלה ואח"כ יוצא אף כל מתעגל ויוצא כגון מימי רגליו: **מה שביד טהור טמאטי** לך. אינו צריך כאן דטומאת משא ילפינן מיניה לרוק במסכת נדה (פ"ז דף נה:): **אלא בבאין מחמם שרץ**. דלאו אב הטומאה הן והכלי אינו מקבל טומאה אלא מאב הטומאה כדתניא בפסחים (דף כ.) יכול יהו כל הכלים מיטמאים מאויר כלי חרס ת"ל מכל האוכל וגו' [ויקרא יא] אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס כו' אלמא לא אחי כלי טמא ומטמא ליה וכי"ש אוכל ומשקה וגזור רבנן דליטמא לענין תרומה משום משקה זב וצבה שהן אב הטומאה: **על ארץ העמים**. משום ספק קצרות שלהן דנכרי מטמא בנגעו ובמשא ואהל לרבנן^א ולרבי שמעון נמי דאמר אין מטמאין באהל מטמאין הן בנגעו ובמשא ורקב: **ועל כלי זאוגים**. דלא כתיב באורייתא טומאה: **סיקן כסוצה**. שהיא כוצה לה כל נכסי אחראין לכתובה לפי שהיה מיוחד לה כתובהה וכשהיה כועס עליה אומר לה טלי כתובתיך ואפי בכתובות בסוף

מסורת הש"ס

א) [נדה נה:]: ב) [לקמן טז: ועי' במוטות פג:]: ג) [לקמן טז:]: ד) [נסח:]: ה) עירובין כז: ע"ש, ו) וינמות פה"א, ז) [ויקרא יא, ח] [רש"י מ"ז, ט] [פסחים יח:]: ח) [נדה טז:]: ט) [וינמות פה"א, ט] [נש"ל דף יח:]: י) [במוס' הלא"ש איתא ה"ג בלי וא"ו וכן מגיה המהרש"א, ט] [פ"א ה"ח], יא) [ש"י רש"י דלומר שזה שרץ לקמן טז: על ואמר אילפא וכו':]

תורה אור השלם

1 והא בשמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי שם וטהר: ויקרא כב ז
2 מפל האכל אשר יאכל אשר יבוא ע"יו מים ויטמא וכל משקה אשר ישתה ככל כלי יטמא:

ויקרא יח לד
3 וכי ירק חוב בטהור ובסם בגדיו ודודין בפימם וטמא עד הקרוב:

ויקרא טז ח
4 בני אם חכם לבך ושמח במוס' ויבוא ויטמא עד
5 חכם בני ושמח לבי ואשיבה חרפי דברי: משלי כו יא

הגהות הב"ח

א) [ש"י ד"ה וצא השמש וכו' אשר יעשה מלאכה בהם הערב וטהר וגו' והאי נגיעה:]

גליון הש"ס

גם' דאמר רב הונא בג' במקומות נחלקו רבו', עיין מהנה דף טז ע"א מוס' ד"ה וסיק נמי יעזרנו' שם ובג'לית ידים וכו'. רש"י מוקם וטעמא: תוס' ד"ה ואילו וכו'. ובשאר י"ח דברים נחלקו ולמחר חוששו וכו' ובאיתא כ"ג' חולין נ"ה' ע"ב לא נחלקו לא עמד ר"מ במחלקות:

תוס' ישנים

א) הי"מ לגמיי דקדוש גזרו אלתיה אפי"ש שאין אנו יודעין ממי דהא על י' פסוקים שורפין תרומה ע"כ קודם לכן גזרו אלתיה אפי"ש שלא מנינו אלא עדפיסא מיניה פסין: (ס)
ב) והי"ה דסי"מ למפרש א"כ טמויי נמי לטעמו ל"ע דלית ליה שני עשה שלישי בחולין:

רבינו חננאל

ובמחילה גזור על הידים הנוגעות בספר להיות פוסלין התרומה כדי שלא יהו מצוין ליגע [ב]וס"ת [גורס] אלא במפה. וגזרו נמי על האובליין שנטמאו מן המשקין שנטמאו מחמת ידים שיפסלו התרומה, גזירה משום משקין שנטמאו מחמת שרץ. ועל הכלים שנטמאו במשקין הבאים מחמת שרץ, גזירה משום זב. מבוזל יום, אסיקנא סמי מכאן מבוזל יום.

ולמחר